

Sygn. akt IV CSK 244/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

w sprawie z powództwa E. G. i J. G.
przeciwko Bankowi Polska Kasa Opieki Spółce Akcyjnej o pozbawienie
wykonalności tytułu wykonawczego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 listopada 2009 r.,
skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 16 grudnia 2008 r.,

- I oddala skargę kasacyjną;**
- II przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego adwokatowi M. M. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł powiększoną o 22% podatku VAT tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy oddalił powództwo powodów E. i J. G. o pozbawienie tytułów wykonawczych w postaci bankowych tytułów egzekucyjnych (nr 18/2002, nr 20/203/1, nr 212/2003 i 22/2003/1), a umorzył postępowanie odnośnie do pozostałych tytułów wykonawczych. Rozstrzygnięcie swoje oparł o następujące elementy stanu faktycznego.

Pozwany Bank – PKO S.A. zawarł z powodami trzy umowy kredytowe (w dniach: 31 stycznia 2000 r., 4 października 2001 r., 17 sierpnia 2001 r.) oraz umowę kredytową z powodem J. G. (w dniu 22 marca 2000 r.). W dniu 5 września 2002 r. pozwany Bank wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr 18/2002, któremu nadano klauzulę wykonalności. Taką klauzulę nadano też trzem kolejnym bankowym tytułom egzekucyjnym pozwanego Banku (nr 20/2003/1, nr 21/2003/1 i nr 22/2003/1). Na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego nr 18/2002 r. Bank złożył wniosek o wszczęcie egzekucji (w dniu 23 października 2002 r.) m.in. z nieruchomości położonej w R. przy ul. L. Wniosek o wszczęcie egzekucji na podstawie trzech pozostałych bankowych tytułów egzekucyjnych Bank złożył w dniu 12 września 2003 r. Postanowieniem z dnia 29 września 2004 r. Sąd Okręgowy zawiesił postępowanie w niniejszej sprawie do czasu zakończenia postępowania w sprawie I C .../04, w której powodowie domagali się od pozwanego Banku odpowiedniego odszkodowania i jako podstawę prawną swojego żądania wskazywali przepisy art. 799 zd. 2 k.p.c., art. 415 k.c., art. 416 w zw. z art. 430 k.c. Powództwo o odszkodowanie zostało oddalone, a Sąd Apelacyjny oddalił apelację powodów (wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 29 marca 2007 r.).

W ocenie Sądu Okręgowego, powództwo o pozbawienie wykonalności czterech, wskazanych wcześniej, bankowych tytułów egzekucyjnych nie jest uzasadnione, skoro w postępowaniu sygn. akt I C .../04 przesądzono, że nie zaistniało zdarzenie powodujące wygaśnięcie zobowiązań kredytowych powodów, objętych bankowymi tytułami egzekucyjnymi.

Apelacja powodów została oddalona. Rozważając zgłoszony w postępowaniu apelacyjnym zarzut przedawnienia dochodzonych przez bank roszczeń o zwrot kredytu, uwidocznionych w czterech bankowych tytułach

egzekucyjnych, Sąd Apelacyjny uznał ten zarzut na całkowicie chybiony. Przy założeniu, że termin przedawnienia roszczeń Banku wynikłych z umów kredytowych wynosi trzy lata od upływu terminu zwrotu kredytów, bieg tego terminu został przerwany w wyniku złożenia przez Bank wniosku o wszczęcie egzekucji (w październiku 2002 r. i we wrześniu 2003 r.). Wywołało to skutek określony w art. 124 § 2 k.c. Postępowanie egzekucyjne, prowadzone w oparciu o cztery bankowe tytuły egzekucyjne, nie zostały ukończone, były one zawieszane, początkowo na czas procesu o odszkodowanie w sprawie I C .../04, a następnie - do czasu zakończenia postępowania w niniejszej sprawie. W pozwie powód wystąpił z wnioskiem o zabezpieczenie powództwa przeciwegzekucyjnego przez zawieszenie postępowania egzekucyjnego (Km .../02). Sąd Okręgowy zawiesił w trybie zarządzenia tymczasowego na czas trwania procesu postępowania egzekucyjne (w sprawie IV Km .../02, .../04). W ocenie Sądu, powiązanie treści wniosku o zabezpieczenie z treścią rozstrzygnięcia stwarza podstawę do przyjęcia, że zawieszenie postępowania egzekucyjnego nastąpiło do czasu zakończenia postępowania w sprawie niniejszej (o pozbawienie bankowych tytułów egzekucyjnych wykonalności), a nie w sprawie o odszkodowanie (sygn. I C .../04). W tej sytuacji nie zaistniały okoliczności do zastosowania art. 823 k.p.c. i przewidziany w tym przepisie termin jeszcze nie upłynął. Nie można zatem mówić o przedawnieniu egzekwowanych przez Bank roszczeń o zwrot kredytu, wynikających z umów kredytowych.

W skardze kasacyjnej powodów podniesiono zarzut naruszenia art. 823 k.p.c. w zw. z art. 12 § 2 k.p.c. Według skarżących, doszło ex lege do umorzenia postępowania egzekucyjnego w sprawach Km [...], co uzasadniało w konsekwencji przedawnienie roszczeń Banku objętych kwestionowanymi bankowymi tytułami egzekucyjnymi. Skarżący wnosili o uchylenie zaskarżonego wyroku w części oddalającej apelację powodów i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Motywuując zarzut naruszenia przepisu art. 823 k.p.c. w zw. z art. 182 § 2 k.p.c., skarżący stwierdzają, że postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 28 września 2008 r. (k. 220-221 akt sprawy) doszło do zawieszenia postępowań egzekucyjnych jednak na czas trwania procesu odszkodowawczego w sprawie I C .../04 i powołują się na treść końcowego fragmentu uzasadnienia tego postanowienia (k. 221 akt). Skoro doszło ostatecznie do oddalenia powództwa powodów o odszkodowanie (skierowanego przeciwko Bankowi, pozwanemu także w niniejszej sprawie), a wywiedziona w sprawie odszkodowawczej apelacja powodów została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 29 marca 2008 r., to – zdaniem skarżących – upadło ex lege (art. 744 k.p.c.) zabezpieczenie polegające na zawieszeniu postępowań egzekucyjnych. Niedokonanie zatem przez wierzyciela (Bank) żadnych czynności zmierzających do podjęcia zawieszonych postępowań egzekucyjnych, miało ten skutek, że nastąpiło umorzenie tego postępowania w dniu 30 marca 2008 r., tj. po upływie roku przewidzianego w art. 823 k.p.c. Oznaczało to w konsekwencji uchylenie wszystkich czynności egzekucyjnych podjętych przez wierzyciela (Bank) do dnia wszczęcia egzekucji w październiku 2002 r. Jeżeli do oceny skutków prawnych wniosku o wszczęcie egzekucji w razie jej umorzenia na podstawie art. 823 k.p.c. stosuje się (zgodnie z powołanym w skardze kasacyjnej orzeczeniem Sądu Najwyższego) odpowiednio art. 182 § 2 k.p.c., a bieg terminu przedawnienia roszczeń objętych bankowymi tytułami egzekucyjnymi przerywał wniosek pozwanego Banku o wszczęcie egzekucji, to umorzenie egzekucji ex lege powoduje skutek w postaci eliminacji stanu przerwania biegu przedawnienia, czyli sytuację, w której nie dochodziłoby do przerwania biegu przedawnienia roszczeń Banku wynikających z umów kredytowych.

Ocena sugerowanego przez skarżących naruszenia art. 823 k.p.c. w zw. z art. 182 § 2 k.p.c. powinna być podjęta przede wszystkim przy uwzględnieniu ustaleń faktycznych Sądu drugiej instancji, dokonanych w związku z podniesionym w postępowaniu apelacyjnym zarzutem przedawnienia. Wbrew stanowisku skarżących, należy stwierdzić, że Sąd miał jednak uzasadnione podstawy do przyjęcia, iż zawieszenie postępowania egzekucyjnego w trybie zabezpieczenia tymczasowego (postanowienie z dnia 28 września 2004 r., k. 220-221 akt sprawy)

nastąpiło właśnie na czas trwania postępowania w niniejszej sprawie, tj. w sprawie o pozbawienie bankowych tytułów wykonawczych wykonalności (art. 840 § 1 k.p.c.). Zawieszenie takie nie nastąpiło natomiast na czas trwania postępowania o odszkodowanie (w sprawie I C .../04). Z akt niniejszej sprawy wyraźnie wynika to, że złożony przez powodów wniosek o zabezpieczenie (art. 730 k.p.c.) powiązany został merytorycznie z postępowaniem o pozbawienie bankowych tytułów wykonawczych przymiotu wykonalności. Taki wniosek powodowie sformułowali już pozwie (k. 2 akt), następnie ponowili go we „wniosku o uzupełnienie powództwa” (k. 101-102 akt) i na rozprawie w dniu 30 kwietnia 2004 r., precyzując jednocześnie podstawę prawną roszczenia (k. 182 akt). We wniosku powodów o uzupełnienie postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 28 września 2004 r. znalazło się stwierdzenie, że „sprawa o pozbawienie bankowych tytułów wykonalności nie została zakończona, a Sąd Okręgowy zabezpieczył powództwo, zawieszając postępowanie egzekucyjne” (k. 241). Oznacza to, że nie należało jednak przypisywać decydującego znaczenia zwrotowi zawartemu w końcowym fragmencie postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 28 września 2004 r. (k. 201 akt sprawy), na który powoływano się w skardze kasacyjnej.

Jeżeli zatem zarządzenie tymczasowe z dnia 28 września 2004 r. obejmowało zawieszenie wskazanych w nim postępowań egzekucyjnych do czasu zakończenia postępowania w niniejszej sprawie, to nie było podstaw do twierdzenia, że doszło – w rezultacie zakończenia postępowania o odszkodowanie (sygn. akt I C .../04) – do umorzenia ex lege (na podstawie art. 823 k.p.c.) postępowania egzekucyjnego wszczętego w wyniku złożenia przez Bank wniosków egzekucyjnych w październiku 2002 r. i we wrześniu 2003 r. Nie można w związku tym przyjmować wystąpienia eksponowanych w skardze kasacyjnej skutków prawnych takiego umorzenia postępowania egzekucyjnego w postaci ewentualnej eliminacji stanu przerwania biegu przedawnienia roszczeń Banku objętych wystawionymi bankowymi tytułami egzekucyjnymi, jeżeli do takiego przerwania miałyby dojść w wyniku złożenia przez Bank stosownych wniosków o wszczęcie egzekucji sądowej. Zarzut naruszenia art. 823 k.p.c. w zw. z art. 182 § 2 k.p.c. okazał się zatem bezpodstawny.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną jako nieuzasadnioną (art. 398¹⁴ k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono stosownie do art. 98 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. i §§ 6, 13, 19 i 10 rozporządzenia MS z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (...) (Dz. U. nr 165, poz. 1348).